

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENW/BSK-2021/106706

Bijlage(n)

-

Datum 7 juni 2021
Betreft Verzamelbrief Wadden

Geachte voorzitter,

Per brief van 11 december 2020¹ hebben we de Agenda voor het Waddengebied 2050 (Agenda) aangeboden aan uw Kamer. Met onderhavige brief willen wij u informeren over de voortgang van de Agenda, het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 (Uitvoeringsprogramma), de door uw Kamer ingediende moties met betrekking tot de Agenda (waaronder de impactanalyse) en een aantal overige zaken.

Agenda voor het Waddengebied 2050

Tijdens de Toogdag Wadden op 3 februari 2021 hebben ruim 50 partijen de instemmingsverklaring behorende bij de Agenda ondertekend. De Agenda is een levend document waarmee kan worden ingespeeld op actuele ontwikkelingen en nieuwe inzichten. Met de ondertekening geven de partijen aan de doelen en ambities van de Agenda te onderschrijven en mee te willen werken aan een verdere uitwerking en doorwerking in de eigen visies en plannen. De partijen dragen vanuit eigen kracht en mogelijkheden bij aan de uitvoering van de Agenda en de doorwerking daarvan binnen het eigen beleid. Hiermee wordt uiting gegeven aan het 'zelfbindend karakter' van de Agenda.

Drie partijen hebben de instemmingsverklaring niet ondertekend. De gemeente Noardeast-Fryslân heeft aangegeven een pas op de plaats te maken en te bezien of ze later alsnog overgaat tot ondertekening. De Waddenvereniging en de landbouwsector hebben de Agenda ook niet ondertekend maar zijn, zoals aangegeven in reactie op Kamervragen², betrokken bij het Uitvoeringsprogramma en de impactanalyse.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026

Met het Uitvoeringsprogramma wordt beoogd een overzicht te geven van de diverse (lopende en te starten) projecten en programma's in het Waddengebied en deze in samenhang te zien. Het gaat hierbij om projecten en programma's die bijdragen aan het behalen van de in de Agenda geformuleerde hoofddoelstelling voor de Waddenzee en de doelstelling voor het Waddengebied. Beide doelen zijn

¹ Kamerstuk 2020/21, 29 684, nr. 210

² Kamerstuk 2021D20773

op Rijksniveau verankerd in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI)³. Het Uitvoeringsprogramma wordt opgesteld met alle betrokken partijen. De partijen houden zelf hun formele verantwoordelijkheid, inclusief (financiële) besluitvorming over de uit te voeren onderdelen van het Uitvoeringsprogramma. Het Uitvoeringsprogramma zal geen eigen budget krijgen, anders dan een beperkt ondersteunend budget.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2021/106706

De ontwikkelingen rondom het Uitvoeringsprogramma worden komende zomer in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BO Waddengebied) - na bespreking in het Omgevingsberaad Waddengebied (Omgevingsberaad) – besproken. Over de uitkomst hiervan wordt uw Kamer per brief geïnformeerd. In aanloop naar vaststelling van het Uitvoeringsprogramma zal ook tijd worden ingeruimd om het programma te bespreken met onder andere de gemeenten en de economische sectoren.

Kennisontwikkeling Waddengebied

De ministeries van LNV, IenW en EZK, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen (via het Waddenfonds) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) starten een vijfjarig onderzoeksprogramma. De Waddenacademie en de Beheerautoriteit Waddenzee (Beheerautoriteit) zijn nauw betrokken bij het programma. De NWO financiert sinds 2018 onderzoek in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda. De focus van het vijfjarige programma ligt op de effecten van klimaatverandering op de ecologie en morfologie van het Waddengebied. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan kennisontwikkeling in lijn met de Agenda en de “Trilaterale Onderzoekagenda voor het Waddengebied en het Werelderfgoed”. Daarnaast wordt binnen dit programma ook kennis ontwikkeld over cumulatie van effecten van alle menselijke activiteiten op de waddennatuur en worden verkend hoe bij medegebruik een goede afweging gemaakt kan worden in relatie tot andere activiteiten zoals in de Agenda is afgesproken. Hiermee is een bedrag van vier miljoen euro gemoeid.

Stand van zaken moties met betrekking tot de Agenda

Motie Dijkstra en Geurts

In het BO Waddengebied van komende zomer zal - na bespreking in het Omgevingsberaad - ook worden gesproken over de aanpak van de impactanalyse. Dit naar aanleiding van de motie Dijkstra en Geurts⁴. Het doel van de impactanalyse is om de effecten op economie en ecologie in balans inzichtelijk te maken en met elkaar te kunnen afwegen. Toepassing van de impactanalyse kan daarnaast ook bijdragen aan het inzichtelijk maken op welke aspecten eventueel aanvullend onderzoek nodig is en welke dilemma's besproken dienen te worden. De aanpak wordt opgesteld in overleg met de bij het Uitvoeringsprogramma betrokken partijen. Partijen werken hierbij op een open en constructieve manier samen. In de brief naar aanleiding van het BO Waddengebied zal nader worden ingaan op de impactanalyse.

Motie Dik-Faber en De Groot

³ Kamerstuk 2020/21, 34 682, nr. 53

⁴ Kamerstuk 2020/21, 35 570 XII, nr. 65

Rust, ruimte en stilte zijn belangrijke landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee binnen het Waddenzeegebied. In reactie op de motie Dik-Faber en De Groot⁵ wordt momenteel met partijen geïnventariseerd of reeds criteria en/of afwegingskaders bestaan voor deze kernwaarden. In aanvulling op de motie wordt ook 'duisternis' (of donkerte) meegenomen omdat dit ook wordt beschouwd als een belangrijke kernwaarde van de Waddenzee. Voor wat betreft de kernwaarde ruimte wordt aangesloten bij de omschrijving van deze kernwaarde in de Structuurvisie Waddenzee i.c. weidsheid/open horizon. De uitwerking van genoemde kernwaarden in criteria en afwegingskaders maakt onderdeel uit van het op te stellen Uitvoeringsprogramma.

Motie De Groot en Dik-Faber

Met de Basismonitoring Wadden⁶ wordt informatie ontsloten over het Waddengebied die voor het beleid en beheer van belang zijn in relatie tot de hoofddoelstelling van de Waddenzee. In reactie op de motie De Groot en Dik-Faber⁷ is het voorstel om de informatie uit de Basismonitoring Wadden ook te gebruiken voor een meerjarige evaluatie met betrekking tot het bereiken van de hoofddoelstelling voor de Waddenzee. Ook de trilaterale verplichtingen voor het *Trilateral Monitoring and Assessment Programme* worden hierbij betrokken. Een voorstel hiertoe zal in overleg met betrokken partijen verder worden uitgewerkt als onderdeel van het op te stellen Uitvoeringsprogramma.

Hierbij zal ook worden gekeken naar de evaluatie in het kader van het Natura 2000 beheerplan van de Waddenzee en de sinds 2015 jaarlijkse publicatie 'Wadden in beeld' over actuele ontwikkelingen en trends in het Waddengebied⁸. Daarnaast is vorig jaar de eerste editie van de 'Waddenbalans' verschenen⁹. Met de Waddenbalans wordt een totaalbeeld geschetst van de ontwikkeling per gemeente van de Waddeneilanden en de Waddenkustgemeenten gezien door een economische, sociaal-culturele en ecologische duurzaamheidsbril.

Doorwerking Nationaal Waterprogramma 2022-2027

In aanvulling op de NOVI zijn in het Ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027 (NWP)¹⁰ de hoofddoelstellingen voor de Waddenzee en voor het Waddengebied opgenomen. Het Omgevingsberaad heeft over de doorwerking van de Agenda in het NWP vorig jaar advies uitgebracht. Het advies is door het BO Waddengebied overgenomen. De in het advies genoemde maatregelen vinden voor zover mogelijk doorwerking in het NWP of worden in onderling overleg gezamenlijk opgepakt en verder uitgewerkt.

Aanlanding kabel windpark Ten Noorden van de Waddeneilanden

De minister van EZK heeft uw Kamer per brief van 9 april 2021¹¹ geïnformeerd over de keuze voor het voorkeursalternatief tracé Eemshaven West ten behoeve van de aanlanding van het windpark ten noorden van de Waddeneilanden. Hierover is ook gesproken met het Omgevingsberaad. In de brief van 18 mei

⁵ Kamerstuk 2020/21, 35 570 XII, nr. 82

⁶ <https://basismonitoringwadden.waddenzee.nl/>

⁷ Kamerstuk 2020/21, 35 570 XII, nr. 93 (gewijzigde motie ter vervanging van die gedrukt onder nr. 75)

⁸ <https://basismonitoringwadden.waddenzee.nl/in-beeld/wadden-in-beeld>

⁹ <https://basismonitoringwadden.waddenzee.nl/pilots-en-projecten/waddenbalans>

¹⁰ Kamerstuk 2020/21, 35 325, nr. 2

¹¹ Kamerstuk 2020/21, 35 092, nr. 26

2021¹² heeft de minister van EZK aangegeven het komend half jaar samen met de regionale partners in het Omgevingsberaad, de betrokken decentrale overheden en TenneT te onderzoeken welke verbindingen er in de toekomst door het Waddengebied nodig zijn en te bezien hoe het aangewezen voorkeursalternatief voor het windpark Ten noorden van de Waddeneilanden past in dit brede beeld.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Ons kenmerk
IENW/BSK-2021/106706

Governance Waddengebied - Beheerautoriteit Waddenzee

Met het aanbieden van het Jaarplan 2021 per brief van 10 maart 2021¹³ hebben we uw Kamer geïnformeerd over de strategie van de Beheerautoriteit en de route om te komen tot een Integraal Beheerplan (IBP) voor de Waddenzee. Het IBP krijgt vorm via een website¹⁴. De doelstelling van de Beheerautoriteit is het bevorderen en versterken van het natuur-, vis- en waterbeheer ten einde de natuurkwaliteit van de Waddenzee te verbeteren.

Ecologisch onderzoek in het kader van de ramp met de MSC Zoe

Per brief van 26 mei 2021¹⁵ is uw Kamer geïnformeerd over uitvoering van de aanbevelingen uit het rapport 'Veilig containertransport ten noorden van de Waddeneilanden – Lessen na het containerverlies van de MSC Zoe' van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. In de brief wordt tevens ingegaan op het Actieplan Schone Wadden van het voormalig Kamerlid Schonis (D66) en op de uitkomsten van het onderzoek naar de ecologische effecten van de ramp met de MSC Zoe op het Waddengebied.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Carola Schouten

¹² Kamerstuk 2020-21, 35092-27

¹³ Kamerstuk 2020/21, 29 684, nr. 215

¹⁴ <https://www.beheerautoriteitwaddenzee.nl/>

¹⁵ Kamerstuk 2021Z09040